

Mitzvah of the Week: The Use of Curses

R. Judah Kerbel ~ Queens Jewish Center ~ Parashat Balak 5781

במדבר פרק כב, ה-יב

(ה) וישלח מלאכים אל בלעם בן בער פתורה אשר על הנחל אשר בגי עמו לקרא לו לאמר הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ והוא ישב ממלי: (ו) ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה כי עצום הוא ממני אולי אוכל נכה בו ואגרשנו מן הארץ כי ידעתי את אשר תברך מברך ואשר תאר יואר: (ז) וילכו זקני מואב וזקני מדן וקסמים בגדם ויבאו אל בלעם וינדברו אליו דברי בלק: (ח) ויאמר אליהם לינו פה הלילה והשבתתי אתכם דבר פאשר ידבר יקונם אלי וישבו שרי מואב עם בלעם: (ט) ויבא אלהים אל בלעם ויאמר מי האנשים האלה עמך: (י) ויאמר בלעם אל האלהים בלק בן צפר מלך בן צפר מואב שלח אלי: (יא) הנה העם היצא ממצרים ויכס את עין הארץ עתה לכה קבה לי אתו אולי אוכל להלחם בו וגרשתיו: (יב) ויאמר אלהים אל בלעם לא תלך עמהם לא תאר את העם כי ברוך הוא:

Bamidbar 22:5-12

[Balak] sent messengers to Balaam son of Beor in Pethor, which is by the Euphrates, in the land of his kinsfolk, to invite him, saying, "There is a people that came out of Egypt; it hides the earth from view, and it is settled next to me. Come then, put a curse upon this people for me, since they are too numerous for me; perhaps I can thus defeat them and drive them out of the land. For I know that he whom you bless is blessed indeed, and he whom you curse is cursed." The elders of Moab and the elders of Midian, versed in divination, set out. They came to Balaam and gave him Balak's message. He said to them, "Spend the night here, and I shall reply to you as the LORD may instruct me." So the Moabite dignitaries stayed with Balaam. God came to Balaam and said, "What do these people want of you?" Balaam said to God, "Balak son of Zippor, king of Moab, sent me this message: Here is a people that came out from Egypt and hides the earth from view. Come now and curse them for me; perhaps I can engage them in battle and drive them off." But God said to Balaam, "Do not go with them. You must not curse that people, for they are blessed."

ספורנו במדבר פרק כב פסוק ו

אשר תברך מבורך. הנה כחו לא היה לברך אבל היה לקלל בהזכיר עון או בכוון שעה כדברי רבותינו ז"ל (ברכות ז, א) ולכן לא שאל ממנו שיברכהו לנצח או שיוכל להתיצב מנגד אבל אמר ידעתי את אשר תברך מבורך לכבודו של בלעם להורות שלא חשב אותו למזיק בלבד:

רש"י הירש במדבר פרק כב פסוק ו

(ו) ועתה לכה - נא ארה - לי וגו': השמד את הגרעין הפנימי של העם הזה, הבא עליו השמדה על ידי שתפגע בפנימיותו (ראה פי' בראשית עמ' קמב):

במדבר פרק כג, ח

(ח) מה אקב לא קבה אל ומה אעז לא זעם יקונם:

Bamidbar 23:8

How can I damn whom God has not damned, How doom when the LORD has not doomed?

מדרש אגדה (בובר) במדבר פרשת בלק פרק כג סימן ח

[ח] מה אקוב לא קבה אל. שאין הקדוש ברוך הוא חפץ לקללם שביום שעשו את העגל היו ראויים לקללה, ולא קללם המקום אלא הוסיף להם ברכה, ומיום שרימה את אביו היה ראוי לקללה, ולא עוד אלא ברכו, שנאמר גם ברוך יהיה (בראשית כז לג), וזהו שלא קבה אל: ומה אזעום שלא זעם בזה היום, שהרי ברוך הקדוש ברוך הוא אותם, דכתיב כי חלק ה' עמו יעקב וגו' (דברים לב ט):

רש"י במדבר פרשת בלק פרק כג פסוק ח

(ח) מה אקב לא קבה אל - כשהיו ראויים להתקלל לא נתקללו, כשהזכיר אביהם את עונם, כי באפם הרגו איש. לא קלל אלא אפם, שנאמר (בראשית מט, ז) ארוור אפם. כשנכנס אביהם במרמה אצל אביו היה ראוי להתקלל, מה נאמר שם (שם כז, לג) גם ברוך יהיה. במברכים נאמר (דברים כז, יב) אלה יעמדו לברך את העם. במקללים לא נאמר ואלה יעמדו לקלל את העם, אלא על הקללה, לא רצה להזכיר עליהם שם קללה: לא זעם ה' - אני אין כחי אלא שאני יודע לכוין השעה שהקב"ה כועס בה, והוא לא כעס כל הימים הללו שבאתי אליך, וזהו שנאמר (מיכה ו, ה) עמי זכר נא מה יעץ וגו' ומה ענה אותו בלעם וגו' למען דעת צדקות ה':

העמק דבר במדבר פרק כג פסוק ח

(ח) מה אקוב. הן זה אי אפשר לקלל בחנם, כי אם להזכיר עון שרואה בעינו על כמה אנשים מהמון, אבל גם זה אי אפשר כי לא קבה אל. הקדוש ברוך הוא אינו חפץ שיתפרשו החוטאים הרבים בישראל, מפני כבוד הבריות, וכבר אמרו בבראשית רבה כמה פעמים בשעה שהדין מתוח על עונות הדור ר"ל [אנדרלומוסיא](#) באה לעולם והורגת טובים ורעים, והיינו כדי שלא יתפרסמו החוטאים שהם רבים בדור, ואם כן היאך אפשר לקבות. ואמר בשם אל, דמשמעו כח של כל הכחות, והיינו משום שבאמת תלוי כח הנהגתו יתברך על ידי מעשה ישראל, נותנים עוז על ידי מעשה הטוב, ומתישים כביכול על ידי עונות הדור, ואם כן היה מן הנראה דאותו השם המכונה אל היא מעניש בפרסום האנשים המתישים כחו כביכול, אבל מכל מקום אינו כן, ולא קבה את הרבים מיעקב:

שמות פרק כב פסוק כז

אַל־הִים לֹא תִקְלַל וְנִשְׂיָא בְעַמְּךָ לֹא תֵאָר:

Shemot 22:27

You shall not revile God, nor put a curse upon a chieftain among your people.

שמות פרק כא פסוק יז

וּמִקְלַל אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוּמָת:

Shemot 21:17

He who curses his father or his mother shall be put to death.

ויקרא פרק יט פסוק יד

לֹא תִקְלַל חֵרֶשׁ וְלִפְנֵי עֵוֶר לֹא תִתֵּן מְכַשֵּׁל וְיָרַאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְקֹוֹק:

Vayikra 19:14

You shall not insult the deaf, or place a stumbling block before the blind. You shall fear your God: I am the LORD.

רש"י ויקרא פרשת קדושים פרק יט פסוק יד

(יד) לא תקלל חרש - אין לי אלא חרש, מנין לרבות כל אדם, תלמוד לומר (שמות כב כז) בעמך לא תאר, אם כן למה נאמר חרש, מה חרש מיוחד שהוא בחיים אף כל שהוא בחיים, יצא המת שאינו בחיים:

רמב"ן ויקרא פרק יט פסוק יד

ועל דרך הפשט, הזכיר החרש בקללה, כי אף על פי שלא ישמע ולא יתקצף בקללתו הזהירה התורה עליו, ואין צריך לומר בשומעים שיתביישו ויחר להם מאד. ועוד, כי יזהיר בהווה, שאדם מקלל החרש ומכשיל העור שלא יירא מהם כי לא ידעו ולא יבינו, על כן "ויראת מאלהיך" שהוא רואה הנסתרות. והוסיף לאו אחר במושלים, הנשיא והדיין, בעבור שדרך האנשים לקללם בחדרי משכבם כאשר בהשפטו יצא רשע. ובקללת הנשיא והדיין תקלות רבות, כי המון העם בסכלותם ישנאו אותם ויתעוררו לקום עליהם, והם במשפטם יעמידו ארץ:

ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה שיז

ואולי היה עולה במחשבתנו כי תכלית מה שנאסר לנו קללת איש מישראל כשיהיה שומע אותה, למה ששיגהו מן הצער והכאב, אבל קללת חרש אחר שלא ישמע ושלא יכאב בו שלא יהיה חוטא בזה, הנה הודיענו שהוא אסור והזהיר ממנו. כי התורה לא הקפידה בענין המקולל לבד אבל הקפידה בענין המקלל גם כן שהזהירה שלא יניע נפשו אל הנקמה ולא ירגילה לכעוס.

ספר החינוך מצוה רלא

אף על פי שאין בנו כח לדעת באי זה ענין תנוח הקללה במקלל ואי זה כח בדבור להביאה עליו, ידענו דרך כלל מכל בני העולם שחוששין לקללות, בין ישראל בין שאר האמות, ויאמרו שקללת בני אדם גם קללת הדיוט תעשה רשם במקלל ותדביק בו המארה והצער. ואחר דעתנו דבר זה מפי הבריות נאמר כי משרשי המצוה, שמנענו השם מהזיק בפינו לזולתנו כמו שמנענו מהזיק להם במעשה, וכעין ענין זה אמרו זכרונם לברכה (מו"ק יח א) ברית כרותה לשפתים. כלומר, שיש כח בדברי פי אדם.

ואפשר לנו לומר, לפי עניות דעתנו, כי בהיות הנפש המדברת שבאדם חלק עליוני, וכמו שכתוב (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת חיים. ותרגם לרוח ממללא, נתן בה כח רב לפעל אפילו במה שהוא חוץ ממנה, ועל כן ידענו ונראה תמיד כי לפי חשיבות נפש האדם ודבקותה בעליונים כנפש הצדיקים והחסידיים ימהרו דבריהם לפעל בכל מה שידברו עליו, וזה דבר ידוע ומפרסם בין יודעי דעת ומביני מדע. ואפשר לומר עוד, כי הענין להשבית ריב בין בני אדם ולהיות ביניהם שלום, כי עוף השמים יוליך את הקול, ואולי יבואו דברי המקלל באזני מי שקלל.

Sefer Ha-Chinukh Mitzvah 231

Even though we do not have the power to know in which way a curse impacts upon the one cursed, and with what power within speech there is to bring [that impact] upon him, we know more generally that people are concerned about curses - whether Israel or other nations - and say that curses of people, and even curses of commoners, have an impact on the one cursed and attaches malediction and distress to him. And since we know this thing from the mouth of the creatures, we will say that it is from the roots of the commandment that God prevented us from injuring others with our mouths, [just] like he prevented us from injuring them with action. And

similar to this did they, may their memory be blessed, say (Moed Katan 18a), "A covenant is made with the lips" - meaning to say that there is power in the words of a person's mouth. And it is possible for us to stay - according to the paucity of our intelligence - that since the speaking soul in man is the elevated part, and as it is written (Genesis 2:7), "He blew into his nostrils the breath of life," and it is translated (by Onkelos) as "a speaking spirit"; He gave it great power to impact even on that which is external to it. And hence we have known and it is always seen that to the extent of the importance of a man's soul and its clinging to the elevated things - like [is the case with] the souls of the righteous and the pious - will their words be quick to impact upon all that they speak about. And this is something well-known and famous among those that know knowledge and understand science. And it possible to say also that the matter is to stifle a quarrel between people and that there be peace between them; since the birds of the sky make the voice travel, and maybe the words of the one that cursed will come to the ears of the one that he cursed.

רמב"ם הלכות סנהדרין פרק כו הלכה א

כָּל הַמְקַלֵּל דִּין מְדִינָה יִשְׂרָאֵל עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה שְׁנֵאמַר (שמות כב כז) "אֱלֹהִים לֹא תִקְלָל". וְכֵן אִם קָלַל הַנְּשִׂיא אֶחָד רֹאשׁ סְנֵהֲדָרִי גְדוּלָה אוּ הַמְלֶכֶךְ הָרִי זֶה עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה שְׁנֵאמַר (שמות כב כז) "וְנָשִׂיא בְעֵמֶד לֹא תֵאָר". וְלֹא דִין וְנָשִׂיא בְלֶבֶד אֵלָּא כָּל הַמְקַלֵּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל לֹקֵה לֹקֵה שְׁנֵאמַר (ויקרא יט יד) "לֹא תִקְלָל חֵרֶשׁ". וְלָמָּה נֵאמַר חֵרֶשׁ שֶׁאֲפִלוּ זֶה שֶׁהוּא אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ וְלֹא נִצְטַעַר בְּקָלָה זֶה לֹקֵה עַל קָלְתּוֹ. וַיִּרְאֶה לִי שֶׁהַמְקַלֵּל אֶת הַקְּטָן הַנִּכְלָם לֹקֵה (הָרִי הוּא כְחֵרֶשׁ):

תלמוד בבלי מסכת שבועות דף לה עמוד א

המקלל עצמו וחבירו בכולן - עובר בלא תעשה.

Talmud Shevuot 35a

One who curses himself or another employing any of these names or appellations of God violates a prohibition. If one says: The Lord God shall strike you (see Deuteronomy 28:22), and likewise if one says: God shall strike you if you do not come to testify, that is a curse that is written in the Torah, and in such a case one is certainly liable if he fails to testify.

תלמוד בבלי מסכת שבועות דף לו עמוד א

והמקלל עצמו וחבירו כו'. אמר רבי ינאי: ודברי הכל. עצמו, דכתיב: רק השמר לך ושמור נפשך מאד, כדברי אבין אמר רבי אילעא, דאמר: כל מקום שנאמר השמר פן ואל - אינו אל לא תעשה. וחבירו, דכתיב: לא תקלל חרש.

Talmud Shevuot 36a

The mishna teaches: **One who curses himself or another** employing any of these names or appellations of God violates a prohibition. **Rabbi Yannai says: And everyone agrees** that this is the *halakha*. Even the Rabbis, who hold that one who blasphemes God or curses his parents is liable only if he employs the Tetragrammaton, agree here that one is liable to receive lashes when he curses employing an appellation. The prohibition against cursing **oneself** is derived **as it is written: "Only observe for yourself, and keep your soul diligently"** (Deuteronomy 4:9). This is **in accordance with** that **which Rabbi Avin says that Rabbi Ile'a says: Everywhere** in the Torah **that** the terms **observe, lest, or do not are stated, it is nothing other than a prohibition**. One who curses himself does not keep, i.e., take care of, himself and consequently violates the prohibition. **And** cursing **another** is derived **as it is written: "Do not curse the deaf"** (Leviticus 19:14).

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ג סימן עח

ולכן פשוט שאף שמקלל עצמו חייב מלקות ולא הועיל מה שמוחל לעצמו דהוא מכיון דהאיסור הוא משום שמזיק לנפשו, שעל עצמו יש לחוש שתתקיים הקללה מאחר דחטא בזה יענשוהו מן השמים בהעונש שאמר בעצמו עליו, והתורה אסרה בלאו להזיק אף נפש עצמו וחייב מלקות כמו על כל לאו, אבל במקלל חברו שודאי לא תתקיים קללתו וחיובו בלאו ומלקות הוא על הבזיון בשם, וזה יכולין למחול, ואין לומר שבנתינת רשות לקללו הוא כמקלל עצמו, שאדרבה נתינת הרשות הוא משום שלא איכפת לו בקללותיו שיזיקוהו וגם להבזיון הגדול שיש מזה אינו מקפיד, שלכן מועילה רשותו ומחילתו

Rav Binyamin Tabory, "Kelala," The Weekly Mitzvah

Bil'am could not curse the people of Israel at all according to the Rambam, since no one can actually curse anyone. According to the Chinukh, we would explain that even if a man's curse is effective, God's berakha overcomes everything.

(See further: R' Binyamin Tabory, "[Kelala](#)")